

بررسی نقش شهرهای نوپا و کوچک در تعادل بخشی سیستم‌های شهری.

مطالعه موردی: شهر خسرودپی

* صدیقه لطفی^۱، غلامرضا ملکشاهی^۲، مریم نجفی^۳

^۱استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه مازندران

^۲آستادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه مازندران

^۳کارشناس ارشد، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه مازندران

تاریخ دریافت: ۹۴/۶/۵؛ تاریخ پذیرش: ۹۴/۸/۱۸

چکیده

تجارب نشان می‌دهد که کانون‌های کوچک شهری با توسعه متوازن و هماهنگ با شرایط محیطی خود، ضمن کاهش تفاوت‌های اقتصادی اجتماعی درون منطقه‌ای، به تحقق عوامل و زمینه‌های توسعه پایدار می‌انجامند. با توجه به اهمیت شهرهای کوچک و نوپا، هدف از انجام این پژوهش، بررسی نقش شهرهای نوپا در توسعه پایدار و تأثیر آنها در جلب و جذب جمعیت و بهبود شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی خانوارهای شهری است که با مقایسه رضایت شهروندان با شرایط قبلی و اهمیت تغییر مکان روستایی به فضای شهری، نتایج چنین تغییری بررسی می‌شود. روش‌شناسی این تحقیق مبتنی بر روش‌های توصیفی-تحلیلی است که با برداشت و روش پیمایشی جهت تکمیل پرسش‌نامه‌های مورد نظر همراه است. داده‌های تحقیق به وسیله نرم‌افزار SPSS پردازش و تحلیل شدند. نتایج حاصل از یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که میزان رضایتمندی شهروندان از تمامی امکانات موجود در شهر در سطح بالایی قرار دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که تغییر روستای خسرودپی به شهر، فرصت‌های شغلی جدیدی ایجاد نموده و باعث بهبود مؤلفه‌های اجتماعی مانند آگاهی مردم از حقوق شهروندی آنان گردیده است. همه آزمون‌های آماری تحقیق، تایید نموده است که سطح کیفیت زندگی با تغییر روستا به شهر ارتقاء یافته است. بنابراین می‌توان نتیجه‌گیری نمود که تجربه تغییر مکان‌های روستایی به مراکز شهری، می‌تواند شرایط بهتری را برای این کانون‌ها ایجاد نماید بدون آن که منجر به مهاجرت روستا - شهری گردد.

واژه‌های کلیدی: شهر نوپا، تغییر روستا به شهر، تعادل بخشی، خسرودپی

مقدمه و بیان مسئله

شهرهای اقماری که خود در دراز مدت منجر به تمرکزگرایی و فشار بیشتر بر مادر شهرها می‌شود، یکی از بهترین ایده‌ها، جهت تمرکز زدایی و توسعه ی همه مناطق کشور تقویت یک شبکه ی منظم شهری - روستایی است (سرایبی و اسکندری ثانی، ۱۳۸۶: ۱۶۶). همچنین در صورت توجه به شهرهای کوچک مشکلات کمبود مسکن، بیکاری، ترافیک و غیره در شهرهای بزرگ که بیشتر به دلیل عدم توجه به عملکرد چنین شهرهایی است تا حدودی تعدیل خواهد شد (ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۵۲). بنابراین در فرایند برنامه‌ریزی توسعه همه جانبه، تقویت و رشد شهرهای کوچک را نمی‌توان نادیده

در کشورهای در حال رشد و همچنین کشور ما شهرهای بزرگ با عدم پیوستگی کامل با شهرهای میانی و کوچک، اکثر سطوح عالی خدماتی، اجتماعی و اقتصادی را گرفته‌اند و شهرهای کوچک و میانی با ارتباط ضعیف با جوامع پایین‌تر از خود به‌صورت فضاهای: پیرامونی، حاشیه‌ای و وابسته درآمده‌اند (زیاری و تقی اقدام، ۱۳۸۷: ۱۵) در صورتی که با توجه به شلوغی بیش از حد شهرهای بزرگ و مشکلات ناشی از آن و هزینه گزاف احداث شهرهای جدید در ایران و عدم موفقیت کامل آن‌ها و همچنین تقویت

شهروندان و توسعه شهری تاثیر گذاشته است. بنابراین با عنایت به اهمیت و ضرورت این گونه شهرها در نظام توزیع سلسله مراتبی کشور و نقش مدیریت شهری و شهرداری در رسیدن به توسعه پایدار شهری، این پژوهش سعی دارد به بررسی این امر در شهر نوپای خسرودپی و شرایط زندگی شهروندان از جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و جذب و نگهداشت جمعیت بپردازد و در پی یافتن پاسخی به این سوالات می‌باشد:

۱- شهر نوپای خسرودپی تا چه حدی در بهبود شاخص‌های اقتصادی خانوارهای این شهر مؤثر بوده است؟

۲- آیا شهرنویا در ارتقا مولفه‌های کیفی اجتماعی شهروندان و نواحی پیرامونی و در جذب و نگهداشت جمعیت تاثیر گذار می‌باشد؟

مبانی نظری تحقیق

نظریه روستاشهری: اصطلاح روستاشهری^۱ در سال‌های اخیر برای توصیف بسیاری از شهرهای کشورهای جهان سوم مطرح شده است این اصطلاح از دو صفت انگلیسی Rural (روستایی) و Urban (شهری) به صورت Rurban ساخته شده و عبارت از ترکیب و ادغام ساختارهای اجتماعی شهری و روستایی در حاشیه مراکز شهری. این پدیده را که در آن شیوه‌های رفتار موجود در سکونت‌گاه‌های روستایی به وسیله روستاییان به شهرها منتقل می‌شود، شهرنشینی روستایی نیز می‌نامند.

روستاشهر (شهر نوپا) یا شهر کشاورزی روستاهای بزرگ و پرجمعیتی هستند که چشم اندازهای شهری نیز همراه با چشم اندازهای روستایی در آنها دیده می‌شود. فعالیت اقتصادی غالب این روستاها ممکن است کشاورزی باشد، ولی فعالیت‌های خدماتی و گاهی صنعتی نیز در آنها رواج دارد. همچنین ساختار اجتماعی، فرهنگی و فیزیکی این روستاها نیز به شهرها شباهت دارد. به این قبیل روستاها که ترکیبی از چشم اندازهای فیزیکی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهر و روستا در آنها دیده می‌شود می‌توان

گرفت، زیرا این کانون‌ها امکانات و خدماتی را برای نواحی روستایی و پیرامونی خود ارائه می‌دهند و می‌توانند نقش بسزایی در توسعه داشته باشند. در حقیقت، این کانون‌ها اولین هسته‌های شهری و بلافصل نقاط و نواحی روستایی قلمداد می‌شود و هرگونه تحرک و فعالیتی در این کانون‌ها، در حلقه نخست و بی‌واسطه، حوزه‌های روستایی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. بنابراین مطالعه روستاهای حوزه نفوذ با شهر نیز ضروری می‌باشد (لطفی و خادمی ۱۳۸۹: ۵۱۸). به طوری که امروزه روند برنامه‌ها و مطالعه‌ها نیز تا حدودی به نفع این شهرها و روستاشهرها، تغییر یافته است و اکنون، یکی از وجوه مشخص سیاست‌های برنامه‌ریزی و عمران منطقه‌ای جهت‌گیری به سود این مراکز می‌باشد تا سیاست‌های عمدی جهت تمرکززایی مکانی و حمایت از مراکز شهری متوسط، کوچک و نوپا پیگیری گردد (فنی، ۱۳۸۲: ۳۲). همچنین این شهرها با وجود نقاط قوت و فرصت‌های متنوع پیش رو، به لحاظ مدیریتی به‌ویژه در امور مالی با مشکلات زیادی (از جمله منابع مالی ناپایدار، ضعف نیروی انسانی و فنی و...) رو به رو هستند و از این رو، نیازمند مدیریت ویژه نیز می‌باشند (ایراندوست و امینی، ۱۳۹۰: ۹۱). با توجه به اینکه شهر نوپای خسرودپی جامعه هدف این تحقیق در مرکز بخش بندپی غربی از شهرستان بابل قرار دارد و به عنوان مهم‌ترین راه ارتباطی بین بابل و مناطق جنگلی و بیلاقی بندپی و مرکز آموزشی پادگان المهدی و حوزه نفوذ روستاهای اطراف خود می‌باشد دارای اهمیت ویژه ای گشته که در تاریخ ۱۳۷۹/۳/۱۲ به‌عنوان شهر انتخاب و شهرداری در سال ۱۳۸۱/۱۱/۲۹ در آن تأسیس شده است؛ همچنین درجه شهرداری این شهر در سال ۱۳۸۳ یک بوده که به تدریج به درجه سه در سال ۱۳۹۳ رسیده است (شهرداری خسرودپی، ۱۳۹۴). پس از تأسیس شهرداری در این شهر به تعداد قابل توجهی از امکانات و خدمات شهری افزوده شده و در مقابل، سطح انتظارات و توقعات شهروندان از شهرداری و مدیریت شهری را بالاتر برده است در نتیجه، بر میزان رضایت

گونه‌ای که، در کنفرانس‌های بین‌المللی جمعیت و آینده مناطق شهری در شهر رم و دومین کنفرانس سازمان ملل در باره سکونتگاه‌های انسانی (هابیتد دو) تأکید شده است (زنگنه و همکاران، ۱۹:۱۳۹۲).

در آغاز دهه ۹۰، توسعه روستاشهری آشکارا با راهبردی که بر رشد شهرهای کوچک و متوسط و مراکز داد و ستد متمرکز است، جایگزین شد. شهرهای کوچک و متوسط بر آن است که شکاف میان روستاها و شهرهای رده دوم را پر نماید (پاپلی یزدی، رجبی سناجردی، ۱۳۸۲: ۲۱۶). شهرهای کوچک روستایی با ایجاد فرصت‌های شغلی غیرزراعی و ارائه خدمات مورد نیاز، در کاهش مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگتر، نقش مؤثری ایفاء نموده و زمینه توزیع متعادل جمعیت، امکانات و سرمایه را فراهم می‌آورند (چنین رویکردی امروزه در قالب راهبرد کارکردهای شهری در توسعه روستایی (UFRD) مطرح است، که ایجاد شهرهای کوچک را در پیوند کارکردی با حوزه‌های روستایی محور قرار می‌دهد (صرافی ۱۳۷۹: ۱۳۰).

البته بیشتر مطالعات به‌صورت مطالعات کلی و عام به شهرهای کوچک پرداخته شده‌اند. در مواردی اهمیت شهرهای کوچک و از جنبه جایگاه و نقش این شهرها در توسعه منطقه‌ای او در مواردی از جنبه زیست محیطی و مدیریت شهری به این مسئله توجه شده است و در پژوهش‌هایی نیز، ابعاد اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و مدیریتی شهرهای کوچک مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در این موارد، غالباً بیشتر به شهرهای کوچک به عنوان یک فرصت اقتصادی-اجتماعی و زیست محیطی نگریسته شده است (نظریان و بهارلویی، ۱۳۹۲: ۶۲). همچنین کاربورامیرز و زیورا به بررسی نقش شهرهای کوچک در حفظ زیست بومها پرداخته‌اند و این شهرها را دارای نقاط قوت زیاد طبیعی و زیست محیطی و یک اولویت برای زندگی و ارتقا کیفیت زندگی دانسته‌اند (کاربورامیرز و زیورا^۱، ۲۰۱۱). شرانک و فرانس ورث به ارائه مدلی برای حمل و نقل در این شهرهای کوچک پرداخته و عنوان کرده‌اند که برای این شهرها به لحاظ کوچکی،

اصطلاح روستاشهر را اطلاق کرد (پاپلی یزدی و رجبی سناجردی، ۱۳۸۲: ۲۱۱-۲۱۲).

نظریه روستاشهری نمی‌تواند در همه مکان‌های جغرافیایی کاربرد عام و فراگیر داشته باشد و خصوصاً در کشورهای جهان سوم از جمله ایران که عمده سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی در نواحی روستایی، خدماتی (نه تولیدی) است، اجرای این راهبرد منجر به تمرکز خدمات در آنها شده و نه تنها به شهرهای کشاورزی تبدیل نمی‌شوند، بلکه نقش شهر را در مقیاس محدودتری به عهده گرفته و به‌عنوان محل جذب جمعیتی روستایی اطراف خود مطرح می‌شوند. در صورتی این راهبرد موفق است که بر خودیاری در سطح محلی و کمک‌های بخش عمومی و دولت ملی متکی بوده و با اصلاحات ارضی همه جانبه از میزان مهاجرت‌های روستایی به شهر کاسته شود (همان، ۲۱۴).

پیشینه تحقیق

ایده و موضوع مطالعه و بررسی شهرها یا نقاط شهری کوچک در دنیای تحقیقات علمی، شاید اولین بار با کار جانسون (۱۹۷۰) و بحث مرکز توسعه روستایی فانل (۱۹۷۶) آغاز و مطرح گردید که جدیدترین موضوع در کار برنامه ریزی توسعه فضایی و منطقه‌ای بود. بدون شک از مصرترین طرفداران این دیدگاه، دنیس راندینلی است، کار او با همکاری رودل (۱۹۷۸) و نوشته اش تحت عنوان «شهرهای درجه دوم در کشورهای درحال توسعه» بحث عمیق و پرتوانی را راجع به موضوع فراهم آورد (فنی، ۱۳۸۲: ۱۶). او مبنای عملکرد این شهرها را اغلب با تدارک خدمات، برخی صنایع وابسته به کشاورزی و صنایع کوچک، مراکز داد و ستد و نیز خدمات حمل و نقل تعریف کرده است. تعیین شهرهای کوچک و مراکز داد و ستد نیز با اندیشه کریستالر از سلسله مراتب مکان‌های مرکزی همراه بود مکان‌هایی که کالاها و خدمات را به مناطق اطراف خود عرضه می‌دارند (پاپلی یزدی، رجبی سناجردی، ۱۳۸۲: ۲۱۷). این راهبرد از دهه ۱۹۸۰ مورد توجه بیشتری واقع شد. به

که در روند جهانی شدن در شکل گیری نوع جدیدی از فعالیت‌ها در شهرهای بزرگ به وجود خواهد آمد، پرداخته است و بیان می‌کند که این امر موجب افزایش تفاوت‌های منطقه‌ای قابل توجهی در شرایط زندگی و توسعه‌ای منطقه در حال حاضر صربستان خواهد گردید.

در کشور ما، سابقه توجه به شهرهای کوچک به مفهوم خاص آن و از دیدگاه آمیشتی، از برنامه‌ی پنجم عمرانی پیش از انقلاب (۵۶-۱۳۵۲) شروع گردید. این امر همزمان با دهه ۱۹۷۰ میلادی بوده است، علاوه بر برنامه‌های عمرانی، در مطالعات طرح آمایش سرزمین ستیران، طرح پایه آمایش سرزمین اسلامی در ایران (۸۱-۱۳۶۱)، طرح کالبدی ملی و نیز طرح ایران ۱۴۰۰، به اهمیت و نقش شهرهای کوچک در توسعه و نظام سلسله مراتب سکونتگاهی اشاره شده است (ایزدی، ۱۳۸۰: ۲۳۲-۲۲۹). در سال‌های اخیر، تحقیقات فراوانی در زمینه اهمیت، نقش و جایگاه شهرهای کوچک و روستاها در برنامه‌های توسعه به‌ویژه در توسعه منطقه ای و روستایی و نیز در ارتباط با فرایند تبدیل روستا به شهر و نقش آن در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی، در قالب پایان‌نامه‌های کارشناسی‌ارشد و رساله‌های دکترای دانشگاه‌های مختلف کشور و نیز مقالات و طرح‌های تحقیقاتی مختلف، صورت پذیرفته است، که همگی بر نقش و اهمیت ایجاد و تقویت شهرهای کوچک و روستاها در توسعه روستایی و منطقه‌ای تاکید گردیده است (زنگنه و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۹). از جمله: رضوانی و همکاران (۱۳۸۶) در مقاله‌ای تحت عنوان "نقش و عملکرد شهرهای کوچک در توسعه روستایی با استفاده از روش تحلیل شبکه (نمونه موردی: دهستان رونیز در شهرستان استهبان)" با هدف بررسی نقش و عملکرد شهر کوچک در توسعه نواحی روستایی پیرامونی آن، با انتخاب ۵ عملکرد در قالب ۲۰ متغیر و با بهره‌گیری از روش تحلیل شبکه به بررسی و مقایسه جریان‌ات و روابط موجود در سطح دهستان رونیز و در دو مقطع قبل و بعد از شهر شدن رونیز پرداخته‌اند و نتایج بررسی‌هایشان نشان داد که شهر رونیز توانسته است به‌عنوان مکان مرکزی، نقش

باید مدلی ویژه برای حمل و نقل آنها تدوین نمود. همچنین آنها به امتیازات زیست محیطی و سازگاری این شهرها با محیط و مزیت سازگاری حمل و نقل تنها با محیط زیست اشاره کرده اند (شرانک و فرانس ورث^۱، ۱۹۹۹). وان شیدر^۲ در سال ۲۰۰۴ تحقیقی با عنوان روستا شهرهای کوچک و نقش آن در توسعه اقتصاد محلی (شواهدی از دو ایالت فقیر در هند) به بررسی این شهرها پرداخته و در نهایت، سیاست‌های راهبردی برای تقویت آنها را به شرح زیر ارائه نموده است:

- شناختن پیوندهای روستا- شهری؛
- تاکید بر نقش روستا- شهرهای کوچک؛
- سرمایه گذاری بخش خصوصی در روستا- شهرهای کوچک؛
- نیاز به نگرش‌های جدید توسعه سرمایه گذاری؛
- مداخله در سطوح محلی؛
- نیاز به تغییرات سازمانی در سطوح محلی.

اسپاسیک و پاتریک^۳ در سال ۲۰۰۶ در مقاله‌ای با عنوان نقش شهرهای کوچک در چشم انداز توسعه‌ی مرکز صربستان به بیان این موضوع پرداختند که ارتباط بین مراکز شهری و حومه از طریق: حرکت مردم، کالا، سرمایه و سایر مبادلات اجتماعی که نقش مهمی در فرایند تغییر شهری و روستایی یک کشور دارد انجام می‌شود و همچنین به بیان این امر پرداخته شده است که صربستان در نیمه دوم قرن ۲۰ متأثر از روند پویای شهرنشینی اولیه بوده است. در این مقاله، توجه به مراکز شهری کوچک در صربستان با جمعیت کمتر از ۲۰۰۰۰ نفر بوده است که به‌عنوان اولین آهن ربا در تماس با محیط اطراف روستایی است که می‌تواند بیشترین اثر را در ساختار و توسعه چشم‌انداز روستایی مناطق داشته باشد و علاوه بر دشوار بودن معیار برای طبقه‌بندی شهرهای کوچک در این مقاله، برخی از ویژگی‌ها برای شناسایی شهرهای کوچک شناسایی شد و در نهایت، در این مقاله به بررسی اهمیت سیاست توسعه شهرهای کوچک و خطر واقعی

1. Schrank & Fransworth
2. Wandsheider
3. Nenad Spasić & Jasna Petrić

نرم‌افزار SPSS و انجام آزمون‌های آماری (تحلیل همبستگی اسپیرمن، کای اسکوئر تک نمونه‌ای و آزمون‌های مک نمار، فریدمن برای مقایسه میانگین مولفه‌های کیفی در ناحیه مورد مطالعه)، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد در نهایت به جمع‌بندی و ارائه راهکارها می‌پردازد.

همچنین در این تحقیق با توجه به جمعیت ۲۵۷۰ خانواری ناحیه مورد مطالعه (شهر نوپای خوشرودپی) با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه ۲۰۰ به دست آمده است که به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده و به منظور بهبود روایی محتوایی پرسشنامه و مقیاس‌ها، پس از تدوین آن، از نظرات اساتید، صاحب نظران و کارشناسان بهره گرفته شد و سؤالات پرسشنامه چندین بار مورد بازبینی قرار گرفت و اصلاحات لازم در آن اعمال شد. برای بررسی اعتماد پرسشنامه تحقیق نیز از روش آلفای کرونباخ که یکی از روش‌های متداول است، استفاده شد که میزان اعتماد یا پایایی این پرسشنامه برابر با ۷۴ درصد بدست آمده است.

معرفی اجمالی شهر نوپای خوشرودپی: شهر خوشرودپی یکی از شهرهای هفت‌گانه شهرستان بابل از بخش بندپی غربی در ۲۵ کیلومتری جنوب شهر بابل در مرکز بخش بندپی غربی شهرستان بابل و ۶۷ کیلومتری استان مازندران، بین ۵۲ درجه و ۳۷ دقیقه و ۲۰ ثانیه طول شرقی و ۳۶ درجه و ۱۴ دقیقه و ۵۳ ثانیه عرض شمالی واقع شده است. این شهر از شمال به دهستان شهیدآباد از بخش بندپی غربی و شهر بابل، از جنوب به جنگل و سد شیاده و دهستان فیروزجاء از بخش بندپی شرقی، از سمت شرق به دهستان سجادرود از بخش بندپی شرقی و گلوگاه و از غرب به شهر زرگر محله و آمل محدود می‌گردد (علیقلی‌زاده، ۱۳۷۷: ۴۰) و ارتفاع این شهر از سطح آب‌های آزاد ۷۴ متر است که دارای ۱۹۰ هکتار محدوده قانونی و ۵۵۸ هکتار محدوده حریم می‌باشد و طبق آخرین سرشماری مرکز بهداشتی و درمانی شهرستان بابل در سال ۱۳۹۳ جمعیت این شهر در حدود ۵۴۷۱ نفر بوده است.

کلیدی در خدمات رسانی به نواحی پیرامون خود داشته باشد که به تبع آن موجب کاهش وابستگی نواحی روستایی به مرکز شهرستان نیز شده است. همچنین برقی و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله ای تحت عنوان " بررسی رضایتمندی ساکنان مناطق روستایی در تبدیل نقاط روستایی به شهر " با هدف بررسی روند جمعیت و نظرات ساکنان روستاهای ارتقا یافته به شهر و نقاط پیرامونی آن بوده و با استفاده از روش تحقیق اسنادی و پیمایشی و جامعه‌ی آماری خانوارهای ساکن در اژیه و روستاهای حوزه نفوذ آن در استان اصفهان را که در سال ۱۳۷۵ از تبدیل روستای اژیه شکل گرفته است به کار بردند و به این نتایج دست یافتند که تبدیل نقاط روستایی به شهر، با افزایش میزان رضایت از محل سکونت، افزایش امیدواری به بهبود شرایط زندگی در آینده و افزایش ارائه خدمات به ساکنان، باعث تثبیت جمعیت و کاهش مهاجرت می‌شود و حسین آبادی و همکاران (۱۳۹۱) در مقاله ای تحت عنوان "تحلیلی بر شهرهای کوچک در توسعه اقتصادی- اجتماعی روستاهای پیرامون (مطالعه موردی: شهرستان قیروکارزین)" به بررسی میزان رابطه روستاهای پیرامونی با شهرستان قیروکارزین و توسعه اقتصادی- اجتماعی آنها و تاثیرگذاری عوامل جغرافیایی بر این مقوله پرداخته اند، روش‌شناسی تحقیق توصیفی- تحلیلی بوده و طراحی شاخص‌ها در مقوله اقتصادی- اجتماعی توسعه روستایی تنظیم شده و با استفاده از مدل‌های آماری، همبستگی بین میزان ارتباط روستاهای پیرامونی با شهر قیر و توسعه اقتصادی- اجتماعی آنها سنجیده شده، که نتایج‌شان حاکی از وجود همبستگی بین میزان ارتباط روستاهای پیرامونی با شهر قیر در بسیاری از شاخص‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی بوده است.

روش‌شناسی پژوهش: با توجه به این که پژوهش، از نوع مطالعات کاربردی است، لذا از شیوه پیمایشی (پرسش‌نامه) و توصیفی- تحلیلی به‌منظور بررسی نقش مدیریت شهر در توسعه پایدار شهرهای نوپا مورد استفاده گردید. همچنین آمار و اطلاعات این پژوهش نیز از شهرداری، سازمان‌های ذیربط و داده‌های گردآوری از پرسشنامه و کدگذاری آن‌ها با استفاده از

جدول ۱: جمعیت نقاط شهری خسرودپی در سال‌های مختلف

جمعیت (نفر)				نقاط شهری
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۰	۱۳۸۵	
۳۶۴۰	۳۴۴۹	۳۳۱۷	۳۰۳۰	خسرودپی
۶۷۲	۶۸۴	۷۰۲	۶۸۹	بزرودپی
۵۲۰	۵۱۴	۴۵۴	۵۱۰	شانه تراش
۴۵۳	۴۴۶	۵۱۲	۵۳۷	تسکا
۱۸۶	۱۷۷	۱۹۸	۲۱۶	افراسیاب کلا
-	-	-	۷۰۹	کاردیکلا
۵۴۷۱	۵۲۷۰	۵۱۸۳	۵۶۹۱	جمع

مأخذ: شهرداری خسرودپی، مرکز آمار ۱۳۹۰، مرکز بهداشتی و درمانی شهر بابل ۱۳۹۳

محصل بوده اند، همچنین تعداد شاغلین جامعه هدف، که شغل دوم داشته‌اند ۲۹ نفر معادل ۱۴/۵ درصد بوده که ۲۱ نفر آنها کشاورزی را به‌عنوان شغل دوم انتخاب کرده بوده‌اند که علت آن را می‌توان در داشتن ماهیت کشاورزی-روستایی این روستا شهر جستجو کرد.

ب) یافته‌های تحلیلی: پس از بررسی‌های میدانی و اسنادی صورت گرفته از شهر نوپای خسرودپی این موضوع روشن شد که اگرچه برخی از امکانات شهری ذکر شده در جدول ۲ در قبل از زمان تأسیس شهرداری وجود داشت. اما ایستگاه آتش‌نشانی و دانشگاه‌های پیام نور و علمی کاربردی پس از تأسیس شهرداری به وجود آمدند و همچنین به تعداد برخی از مراکز علمی و خدماتی از جمله: مدرسه ابتدایی، دبیرستان فنی/حرفه‌ای، بانک خصوصی (پست بانک)، سالن ورزشی، داروخانه دامپزشکی پس از شهر شدن افزوده شد. جدول زیر نشان می‌دهد که میزان رضایت شهروندان از مدارس ابتدایی، دامپزشکی/کلینیک یا داروخانه دامپزشکی، داروخانه و فروشگاه تعاونی/تولید به ترتیب دارای بالاترین میانگین رتبه‌ای معادل ۳،۵۷، ۳،۵۶، ۳،۴۷، ۳،۴۶ نسبت به بقیه امکانات شهری می‌باشند و دانشگاه و مرکز خدمات ترویجی-کشاورزی به ترتیب دارای پایین‌ترین میانگین رتبه‌ای هستند. اما به طور کلی، قابل اذعان است که ناحیه مورد مطالعه نسبت به بسیاری از روستاهای مرکزی که فاقد مجوز تأسیس شهرداری هستند از امکانات و تأسیسات زیربنایی و روبنایی قابل توجهی برخوردار شده‌اند و روند روبه‌رشدی را دنبال می‌کنند.

یک نکته قابل تأمل در این شهر این است که در سال ۱۳۸۶ یکی از نقاط شهری این شهر (کاردیکلا) به علت مسائل مختلف از طرح شهر جدا شده است و این شهر تعدادی از جمعیت خود را از دست داده است و اما براساس بررسی‌های صورت گرفته از اهالی آن مبنی بر تمایلشان به بازگشت به محدوده شهری قرار بر آن شده که پس از افق طرح این منطقه مجدداً به محدوده شهر باز گردد بنابراین این شهر، جمعیت از دست رفته‌ی خود را باز خواهد یافت و متعاقب آن باید نیازهای این جمعیت شهری نیز پیش‌بینی گردد.

یافته‌های تحقیق

الف) یافته‌های توصیفی: از مجموع ۲۰۰ نفر نمونه آماری شهر نوپای خسرودپی ۴۵/۵ درصد از افراد مرد و ۵۴/۵ درصد از آن‌ها زن بوده است که تعداد ۱۳۹ نفر متأهل و ۶۱ نفر از آن‌ها مجرد بوده‌اند و همچنین افراد پرسش‌شونده دارای سنین مختلفی می‌باشند به طوری که دامنه‌ای از ۱۳ تا ۶۶ سال را در برمی‌گیرند، میانگین سن افراد ۳۱ سال و بیشترین درصد سطح تحصیلات، مربوط به مقطع دیپلم با ۴۰ درصد می‌باشد. بیشتر افراد جامعه نمونه با اختصاص سهم ۳۴/۵ درصد بیکار بوده‌اند و در رتبه‌های بعدی شغل آزاد و کارمند ساده هر کدام به ترتیب با مقادیر ۱۹/۵ و ۱۸ درصد قرار دارند، سایر افراد نیز در شغل‌های کشاورزی، رانندگی، صنعتی و کارگر مشغول به کار هستند. لازم به ذکر است که ۳۴/۵ درصد افراد بیکار جامعه نمونه، شامل بازنشسته و زنان خانه دار و

جدول ۲: بررسی امکانات شهری در قبل و بعد از تاسیس شهرداری و میزان رضایت شهروندان

رتبه‌ای میانگین	فراوانی				زمان تاسیس		وجود دارد			گزینه مورد	ردیف
	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد	پس از تاسیس شهرداری	قبل از تاسیس شهرداری	تعداد	خیر		
۳/۵۷	۰	۲۲	۷۶	۶۷	۳۵	۱	۲	۳		✓	۱ دبستان
۳/۳۷	۱	۳۰	۹۰	۵۳	۲۶		۳	۳		✓	۲ راهنمایی
۳/۳۵	۴	۲۷	۸۷	۵۶	۲۶	۱	۴	۵		✓	۳ دبیرستان/ فنی حرفه‌ای
۳/۰۱	۱۶	۵۴	۵۹	۵۳	۱۸		۱	۱		✓	۴ کتابخانه عمومی
۲/۵۱	۳	۲۱	۷۱	۷۵	۳۰	۲		۲		✓	۵ دانشگاه
۳/۱۶	۸	۴۸	۷۰	۵۲	۲۲		۲	۲		✓	۶ خانه بهداشت/ مرکز بهداشت
۳/۴۶	۵	۲۶	۶۹	۷۱	۳۰		۱	۱		✓	۷ فروشگاه تعاونی / تولید
۳	۲۲	۴۹	۶۴	۳۷	۲۸	۱		۱		✓	۸ ایستگاه آتش نشانی
۳/۴۷	۱	۳۵	۶۶	۶۴	۳۴		۲	۲		✓	۹ داروخانه
۲/۹۷	۱۰	۵۵	۷۸	۴۵	۱۲		۱	۱		✓	۱۰ مرکز خدمات ترویجی-کشاورزی
۳/۳۴	۶	۳۶	۷۳	۵۳	۳۲	۱	۴	۵		✓	۱۱ بانکها و موسسات اعتباری
۳/۰۵	۱۵	۴۶	۷۳	۴۵	۲۱	۳	۴	۷		✓	۱۲ زمین / اماکن یا سالن ورزشی
۳/۵۶	۵	۲۴	۶۹	۵۷	۴۵	۲	۳	۵		✓	۱۳ دامپزشکی / کلینیک یا داروخانه دامپزشکی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

پایین ترین رتبه می‌باشد. در ضمن علت عدم رضایت شهروندان از مراکز دانشگاهی را می‌توان در تازه تأسیس بودن مؤسسه‌های مذکور و کمبود امکانات و تجهیزات علمی-پژوهشی و آزمایشگاهی و نیز عدم استقبال استادان مجرب برای همکاری در مراکز کوچک در شهرهای تازه تأسیس باید جستجو نمود.

همانطوری که در جدول ۳ اشاره شده است نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که میزان رضایت شهروندان از وضعیت موجود امکانات شهری تا سطح اطمینان ۹۹ درصد تفاوت معناداری را نشان می‌دهد به‌طوری‌که در این میان، مدرسه ابتدایی دارای بالاترین رتبه و میزان رضایت مردم از دانشگاه، دارای

جدول ۳: آزمون فریدمن برای بررسی میزان رضایت شهروندان از وضعیت موجود امکانات شهری

ردیف	مورد / گزینه	رتبه بندی فریدمن	سطح آزادی	درجه آزادی	نتیجه	
					تایید	رد
۱	دبستان	۸/۲۲	۱۲	۰/۰۰۰	*	
۲	راهنمایی	۷/۴۴				
۳	دبیرستان/ فنی حرفه ای	۷/۵۶				
۴	کتابخانه عمومی	۶/۲۸				
۵	دانشگاه	۴/۴۶				
۶	خانه بهداشت/ مرکز بهداشت	۶/۷۷				
۷	فروشگاه تعاونی /تولید	۷/۹۳				
۸	ایستگاه آتش نشانی	۶/۳۳				
۹	داروخانه	۷/۹۲				
۱۰	مرکز خدمات ترویجی-کشاورزی	۶/۱۱				
۱۱	بانکها و موسسات اعتباری	۷/۴۲				
۱۲	زمین / اماکن یا سالن ورزشی	۶/۴۶				
۱۳	دامپزشکی / کلینیک یا داروخانه دامپزشکی	۸/۱۰				

* ۹۹ درصد معناداری؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق

مطابق جدول ۴ در بین گویه‌های توسعه شهری در شهر نوپای خسرودپی گویه نیاز شهروندان به مسکن به تبع افزایش جمعیت دارای بالاترین میانگین رتبه‌های معادل ۳/۷۲ بوده است و به ترتیب نیاز شهروندان به مراکز اداری، آموزشی و... رشد جمعیت شهر و روستا و مهاجرت روستاییان به شهر نوپا در رتبه‌های بعدی قرار گرفته اند، در مقابل ساماندهی کاربری‌ها توسط شهرداری بر اساس قوانین و مقررات شهری دارای کمترین میانگین رتبه‌های معادل ۲/۹۶

بوده و بورس بازی املاک و مستغلات به تبع تأسیس شهرداری و نیاز شهروندان به مراکز تفریحی و ورزشی در مرتبه‌های بعدی قرار گرفته اند، بنابراین این نتایج نشان می‌دهد که نیاز شهروندان به مسکن، افزایش جمعیت شهری را به دنبال داشته و شهر را به سمت توسعه سوق داده است. همچنین نتایج حاصل از آزمون کای اسکور تک نمونه ای نشان داد که بین تمامی گویه‌ها در رابطه با توسعه شهری تا سطح ۹۹ درصد رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴: بررسی رابطه توسعه شهر با نیازمندی‌های مختلف شهروندان و ... بر اساس آزمون کای اسکور تک نمونه‌ای

نتیجه	سطح معناداری	درجه آزادی	Chi-Square	میانگین رتبه ای	فراوانی					سوالات
					خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	
*	۰/۰۰۲	۴	۷۵/۰۵	۳/۵۹	۴	۲۳	۶۴	۶۹	۴۰	رشد جمعیت شهر و روستا و مهاجرت روستاییان به شهر نوپا
*	۰/۰۰۰	۵	۹۰/۴	۳/۳۹	۱۲	۴۳	۶۶	۵۱	۲۷	نیاز شهروندان به مراکز تفریحی و ورزشی
*	۰/۰۰۰	۴	۵۵/۸۸۳	۳/۶۴	۲	۲۲	۶۲	۷۳	۴۱	نیاز شهروندان به مراکز اداری، آموزشی و...
*	۰/۰۰۰	۴	۸۴/۸۳۵	۳/۷۲	۲	۱۷	۶۵	۶۶	۵۰	نیاز شهروندان به مسکن به تبع افزایش جمعیت
*	۰/۰۰۴	۴	۵۸/۸۵	۳/۳۸	۲	۴۴	۶۲	۵۹	۳۳	بورس بازی املاک و مستغلات به تبع تأسیس شهرداری
*	۰/۰۰۰	۴	۸۶/۵۵	۲/۹۶	۱۵	۴۶	۸۷	۳۶	۱۶	ساماندهی کاربری‌ها توسط شهرداری بر اساس قوانین و مقررات شهری

* ۹۹ درصد معناداری مأخذ: یافته‌های تحقیق

جهت سنجش رضایتمندی شهروندان شهر نوپای خسرودپی پس از تأسیس شهرداری از ۳ مؤلفه به‌عنوان شاخص‌های اقتصادی و ۴ مؤلفه به‌عنوان شاخص‌های اجتماعی استفاده شده است. همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود بیشترین فراوانی از بُعد اقتصادی با میانگین رتبه‌های ۲/۳۵ مربوط به مؤلفه ایجاد فرصت‌های جدید شغلی پس از تأسیس شهرداری می‌باشد و از بُعد اجتماعی مربوط به مؤلفه افزایش سطح آگاهی و دانش مردم در خصوص حقوق شهروندی با میانگین رتبه ای ۲/۸۳ بوده است. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که پس از تأسیس شهرداری شرایط اشتغال و کسب و کار رشد فزاینده‌ای داشته است و شهرنشینی توأم با شهرگرایی بوده است.

بر اساس نتایج آزمون فریدمن که جهت مقایسه و رتبه‌بندی رضایتمندی شهروندان از شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی شهر خسرودپی استفاده شده است؛ نشان می‌دهد که بین شاخص‌ها تا سطح اطمینان ۹۹ درصد تفاوت معناداری وجود دارد. بالاترین رتبه از بُعد اقتصادی، مربوط به ایجاد فرصت‌های شغلی و از بُعد اجتماعی مربوط به افزایش سطح آگاهی و دانش افراد در خصوص حقوق شهروندی‌شان بوده است اما برعکس، فرصت شغلی برای قشر جوان و زنان افزایش محسوسی نداشته و مراکز اداری زیادی نیز پس از تأسیس شهرداری ایجاد نشده است.

جدول ۵: مقایسه سطح رضایتمندی شهروندان از شاخص‌های اقتصادی - اجتماعی پس از شهرشدن با آزمون فریدمن

شاخص‌ها	مؤلفه‌ها	فراوانی				رتبه بندی فریدمن	میانگین رتبه ای	Chi-Square	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه	
		کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم						رد	تأیید
اقتصادی	پس از تأسیس شهرداری فرصت‌های شغلی جدید و زیادی ایجاد گردید.	۱۸	۸۸	۴۳	۵۱	۲/۳۵	۳/۹۳	۱۰۰/۱۵	۶	۰/۰۰۰	*	
	پس از تأسیس شهرداری تنوع شغلی بیشتر شد	۱۳	۷۹	۴۲	۶۶	۲/۱۹	۳/۶۳					
	پس از تأسیس شهرداری فعالیت‌های شغلی زنان و جوان بیشتر گردید	۱۳	۷۸	۳۸	۷۱	۲/۱۶	۳/۵۸					
اجتماعی	پس از تأسیس شهرداری مراکز اداری زیادی ایجاد گردید	۷	۷۴	۴۶	۷۳	۲/۰۷	۳/۴۶					
	پس از تأسیس شهرداری مهاجرت به شهرهای بزرگ کمتر شد	۱۸	۸۹	۴۳	۵۰	۲/۳۷	۴/۰۲					
	پس از تأسیس شهرداری ناحیه مورد مطالعه مهاجر پذیر شد	۳۱	۸۸	۴۵	۳۶	۲/۵۷	۴/۴۱					
	پس از تأسیس شهرداری سطح آگاهی و دانش مردم در خصوص حقوق شهروندی افزایش یافت	۴۹	۸۸	۴۴	۱۹	۲/۸۳	۴/۹۷					

* ۹۹ درصد معناداری؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق

بوده و نتایج آزمون با ضریب $۳۷/۷۳$ و سطح معناداری ۹۹ درصدی مؤید مطالب مذکور است براین اساس می توان بهبود کیفیت زندگی شهروندان را در تهیه و تصویب و اجرای برنامه‌های مختلف شهرداری در راستای توسعه ی کالبدی فیزیکی شهر جستجو نمود.

همانطوری که در جدول ۶ مشاهده می‌گردد؛ کیفیت زندگی شهروندان در قبل و پس از تأسیس شهرداری از طریق آماره مک نمار مورد سنجش قرار گرفته است و نتایج حاصله مبین آن است که کیفیت زندگی شهروندان پس از تأسیس شهرداری نسبت به گذشته از رشد چشمگیر و قابل توجه ای برخوردار

جدول ۶: مقایسه کیفیت زندگی شهروندان در قبل و بعد از تأسیس شهرداری با استفاده از آزمون مک نمار

متغیر	قبل از تأسیس شهرداری	بعد از تأسیس شهرداری		Chi-Square	N	نتیجه	
		موافقم	مخالفم			رد	تأیید
بررسی وضعیت شهروندان قبل و بعد از تأسیس شهرداری	موافقم	۵۱	۲۳	۳۷/۷۲	۲۰۰	*	۰/۰۰۰
	مخالفم	۳۷	۸۹				

* ۹۹ درصد معناداری؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق

۷). براین اساس می‌توان اذعان داشت که پس از تأسیس شهرداری با بهبود شاخص‌های زیستی شهروندان، نه تنها تمایل آنان برای ادامه ی زندگی در این مکان افزایش یافته است بلکه باعث جذب جمعیت و مهاجرپذیری ناحیه مورد مطالعه شده است.

نتایج حاصل از تحلیل همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد که بهبود کیفیت زندگی پس از تأسیس شهرداری در شهر خسرودپی با افزایش انگیزه ماندگاری شهروندان معادل با $۰/۴۷۶$ همبستگی وجود دارد. به عبارت دیگر بین این دو مؤلفه تا سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه معناداری وجود دارد (جدول

جدول ۷: رابطه بین کیفیت زندگی شهروندان با میزان ماندگاری آنان در شهر نوپا براساس آماره اسپیرمن

نتیجه	سطح معناداری	آماره اسپیرمن	میانگین رتبه ای	فراوانی					متغیر	
				خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		
رد	تایید									
	*	۰/۰۰۰	۰/۴۷۶	۲/۶۷	۳۱	۴۲	۹۲	۳۱	۴	بهبود کیفیت
				۲/۸۷	۱۷	۵۶	۷۲	۴۶	۹	تمایل به ماندن

* ۹۹ درصد معناداری؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

آن چه به‌عنوان شهرهای کوچک و نوپا در سیستم سکونتگاه‌های شهری رایج شده، بحث‌های جذابی را در ارتباط با ماهیت، اهمیت و مسائل مختلف این شهرها از جمله مدیریت آنها در پی داشته است. شهرهای کوچک و نوپا به عنوان یک عامل در ایجاد تعادل منطقه‌ای و با خصوصیات مثبت محیطی و پایداری به لحاظ اجتماعی و زیست محیطی و همچنین دوری از بسیاری از مشکلات شهرهای بزرگ مورد توجه قرار گرفته اند. در واقع این کانون‌های کوچک شهری مانند سوپاپ اطمینان عمل می‌کنند زیرا از یک سو نقش بازدارنده هجوم مهاجران به شهرهای بزرگتر را دارند و از طرف دیگر باعث ایجاد ثبات در نواحی روستایی پیرامون با ارائه خدمات اولیه می‌گردند (لطفی و خادمی ۱۳۸۹). این شهرهای نوپا با گرایش‌های شهری، در دل خود، سادگی روستا را دارند و اغلب از مناسبات اقتصادی و اجتماعی روستایی برخوردارند. هرچند باید اشاره نمود که این شهرها با ماهیتی ویژه، دارای مشکلات خاص خود می‌باشند و از این رو نیازمند مدیریت ویژه هستند. ولی کاستن آثار منفی این مشکلات و پاسخ به نیازهای زندگی در این سکونتگاه، بایستی به ارتقاء این روستاهای بزرگ و مستعد به شهرشدن پرداخت که موجب بهبود کیفیت و استانداردهای زندگی در نواحی و کاهش مهاجرت به شهرهای بزرگ و جذب مهاجران در شهرهای نوپا خواهد شد.

این تحقیق که در رابطه با نقش نوپا در توسعه پایدار شهرها مطرح شده است و در پی یافتن رابطه‌ی بین ایجاد شهر نوپا و بهبود شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی و جذب جمعیت در این شهر بوده است. در این راستا ابتدا به بررسی میزان رضایتمندی شهروندان از امکانات موجود در شهر پرداخته شده که نتایج نشان داد، تمامی امکانات ذکر

شده در جدول شماره دو در این شهر وجود دارد لیکن به تعداد برخی از آنها پس از تأسیس شهرداری افزوده شده است و تعدادی از آنها نیز پس از شهرشدن تأسیس شده اند و نسبت به دیگر روستاهای اطراف، دارای رشد قابل ملاحظه‌ای می‌باشند. در ادامه، با استفاده از آزمون فریدمن مشخص شد که میان تمامی مولفه‌ها تا سطح اطمینان ۹۹ درصد تفاوت وجود معنادار دارد. همچنین با استفاده از آزمون کای اسکور تک نمونه‌ای مشخص گردید که بین تمامی عوامل از جمله رشد جمعیت، نیاز به مسکن، ساماندهی کاربریها، نیاز شهروندان به مراکز اداری-آموزشی و ... در توسعه شهری رابطه‌ی معناداری تا سطح ۹۹ درصد وجود دارد و برای مقایسه میزان رضایتمندی شهروندان از شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی و رتبه‌بندی آنها از آزمون فریدمن استفاده شد که نشان داد در بین مؤلفه‌های اقتصادی، افزایش فرصت‌های جدید شغلی، بالاترین رتبه را داشته و در بین مؤلفه‌های اجتماعی نیز افزایش سطح آگاهی و دانش مردم در خصوص حقوق شهروندی، بیشترین میانگین رتبه را گرفته است و تمامی مؤلفه‌ها تا سطح ۹۹ درصد تفاوت معناداری را نشان می‌دهند. همچنین از آزمون مک نمار برای مقایسه کیفیت زندگی شهروندان در قبل و بعد از تأسیس شهرداری استفاده گردید و نتایج نشان می‌دهد که کیفیت زندگی نسبت به گذشته، رشد چشمگیر و قابل توجه‌ای دارد. بنابراین میتوان ادعان داشت که شهر خسرودپی در ارتقاء شاخص‌های اقتصادی و بهبود مولفه‌های کیفی اجتماعی شهروندان و به تبع آن جذب و نگهداشت جمعیت، تأثیر گذار بوده است.

بنابراین با توجه به بررسی‌های انجام شده، مشخص شد که با شهر شدن کانون‌های روستایی با تقویت خدمات زیربنایی همراه شده است و به این ترتیب می‌توان بحث

۲. ایراندوست، کیومرث، امین امینی. ۱۳۹۰. ارزیابی چالش‌های مدیریت شهرهای کوچک اندام از دید گروه‌های ذی‌نفع، فصلنامه مطالعات شهری، شماره ۱، صص ۹۱-۱۰۸.
۳. ایزدی خرامه، حسن. ۱۳۸۰. شهرهای میانی و نقش آنها در توسعه روستایی مورد مطالعه: استان فارس، رساله دکتری جغرافیا و برنامه روستایی، استاد راهنما: دکتر رکن الدین افتخاری. دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
۴. برقی، حمید. یوسف قنبری و محمود سیف الهی. ۱۳۹۰. بررسی رضایتمندی ساکنان مناطق روستایی در تبدیل نقاط روستایی به شهر، فصلنامه انجمن جغرافیای ایران، دوره جدید، سال ۹، شماره ۳۱، صص ۲۱۵-۲۳۴.
۵. پاپلی یزدی، محمد حسین. حسین رجبی ساناجردی. ۱۳۸۲. نظریه‌های شهر و روستا، انتشارات سمت، تهران.
۶. حسین آبادی، مصطفی. مهدی پورطاهری و اصغر محیط سکه روانی. ۱۳۹۱. تحلیلی بر نقش شهرهای کوچک در توسعه اقتصادی-اجتماعی روستاهای پیرامون مطالعه موردی: شهرستان قیروقارزین، فصلنامه مطالعات شهری و منطقه‌ای، شماره سیزدهم، صص ۱۱۵-۱۲۶.
۷. رضوانی، محمدرضا. علی گلی و سعیدرضا اکبریان رونیزی، ۱۳۸۶. نقش و عملکرد شهرهای کوچک در توسعه روستایی با استفاده از روش تحلیل شبکه مطالعه موردی: دهستان رونیز شهرستان استهبان، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۱، تهران، صص ۴۵-۵۸.
۸. زنگنه یعقوب. داوود سمعی‌پور و علیرضا حمیدیان. ۱۳۹۲. تبدیل روستا به شهر و نقش آن در توسعه منطقه ای و تحولات نظام شهری، مطالعه موردی: استان خراسان رضوی، مجله مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، سال چهارم، شماره سیزدهم، صص ۳۶-۱۷.
۹. زیاری، کرامت‌اله. جعفر تقی‌اقدام. ۱۳۸۷. عملکرد شهر میانی خوی در توسعه فضایی استان آذربایجان غربی، پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۳، صص ۱۵-۲۸.
۱۰. سرایی، محمدحسین. محمد اسکندری ثانی. ۱۳۸۶. تبدیل روستاهای بزرگ به شهرهای کوچک و نقش آن در تعادل بخشی ناحیه‌ای

نمود نمونه مورد مطالعه این تحقیق، نشان داد در عرصه برنامه‌ریزی فضایی به ویژه اینکه تبدیل روستا به شهر می‌تواند از منظر برنامه‌ریزی قابل دفاع باشد. البته به نظر می‌آید این مراکز جدید شهری تبدیل با ایجاد بسترهای مناسب در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیربنایی قادر به جذب مشارکت نسبی ساکنین در تأمین هزینه‌ها، سبب شده‌اند. در تحقیق حاضر با توجه به مشکلات موجود این شهر نوپا پیشنهادات زیر در راستای توسعه ی همه جانبه ی مطرح می‌شود:

- ساماندهی و رعایت کلیه قوانین و مقررات مرتبط با تغییر کاربری اراضی
- نظارت بر ساخت و سازها به ویژه در بافت تجاری و مسکونی شهر با رعایت اصول معماری وهارمونی شهر
- بهبود کمی و کیفی تاسیسات جمع آوری و دفع فاضلاب و وارد نکردن آن در رودخانه ی خوش‌رود حمایت مالی دولت در تخصیص اعتبارات مناسب و کافی به منظور توسعه فیزیکی شهر در جهت اجرای طرح‌های عمرانی
- به روز نمودن طرح‌های شهر و تهیه و تنظیم نقشه طرح پیشنهادی طرح توسعه ی شهری و پیش بینی کاربری‌های متعدد به ویژه کاربری مسکونی در نواحی پیرامونی شهر
- ساماندهی بازار هفتگی به منظور عرضه ی مستقیم محصولات به ویژه محصولات محلی
- برگزاری جشنواره‌های مبتنی بر دانش بومی و محلی در راستای افزایش انسجام اجتماعی و کاهش اختلافات محلی
- ایجاد منبع درآمدی پایدار با توجه به کمبود درآمد در شهرداری خشروودی

منابع

۱. ابراهیم‌زاده، عیسی. نجمه طبعی و یوسف شفیع. ۱۳۹۱. تحلیلی کارکردی از نقش اقتصادی شهرهای کوچک در توسعه روستایی مطالعه موردی: زاهدشهر در بخش شیبکوه فسا، مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۳، پیاپی ۴، شماره ۱، بهار. صص ۱۷۲-۱۵۱.

20. Carbó, Ramírez, Pilar, Zuria, Iriana, 2011. The value of small urban Greenspace for birds in a Mexican city, *Landscape and urban planning*, 100(3): 213-222.
21. Schrank, David, Farnsworth, Stephen S.P. 1999. Small city synthesis of transportation planning and economic development: user's guide, Texas Transportation Institute, Monograph.
22. Mahdibeigi, Homeira, Mahdavi, Masoud, A, Alihosseini 2010. Transforming Large Villages into small towns and studying their role in rural development through Network Analysis Methodology: Rural District of Southern Behnam Arab (Javad Zone from the region of Varamin), *Journal of Geography and Regional Planning*, 3(6): 158-168.
23. Spasić, Nenad, Petrić, Jasna, 2006. The Role and Development Perspectives of small towns in central serbia, 13-14: 8-15.
24. Wandschneider, Tiago, 2004. Small rural towns and local economic development: Evidence from two poor states in India, International Conference on Local Development, Washington 16-18 June, Session on "Bringing Rural and Urban Together for Local Development".
- نمونه موردی: ریوش شهرستان کاشمر، فصلنامه جغرافیا و توسعه، شماره ۱۰، صص ۱۸۲-۱۶۵.
۱۱. شهرداری خشروودی. ۱۳۹۴.
۱۲. صرافی، مظفر. ۱۳۷۹. شهر پایدار چیست؟، فصلنامه مدیریت شهری، تهران، شماره ۴، صص ۱۴-۶.
۱۳. طرح‌های خشروودی. ۱۳۸۶. بنیاد مسکن مازندران.
۱۴. علیقلی زاده، ناصر. ۱۳۷۷. مکان‌گزینی مراکز بهینه روستایی و طراحی الگوی سلسله مراتب مطلوب در روستای بندپی. غربی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی استاد راهنما: دکتر مجتبی قدیری معصوم، دانشگاه تهران.
۱۵. فنی، زهره. ۱۳۸۲. شهرهای کوچک رویکردی دیگر در توسعه منطقه‌ای، تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌ها.
۱۶. لطفی، صدیقه. عادله خادمی. ۱۳۸۹. لزوم اهمیت بخشی شهرهای کوچک در فرایند توسعه مطالعه موردی: شهر زیرآب، مجموعه مقالات همایش طرح مسائل اجتماعی استان مازندران، صص ۵۱۱-۵۲۷.
۱۷. مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰.
۱۸. مرکز بهداشتی و درمانی شهر بابل. ۱۳۹۳.
۱۹. نظریان، اصغرو کتایون بهارلویی. ۱۳۹۲. بررسی کارکرد شهرهای کوچک در نظام شهری و توسعه منطقه‌ای مطالعه موردی شهر نائین، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، جلد ۱، شماره ۴، صص ۷۳-۵۹.